

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τέταρτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1᾽ Ἰανουαρίου ἰκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησία. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

2 Ὀκτωβρίου 1877

ΤΟ ΟΡΩΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΗ ΟΡΩΜΕΝΟΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ F. BASTIAT]

Συνίξις· ἰδίε σελ. 609.

II. ΑΠΟΔΥΣΙΣ ΣΤΡΑΤΟΥ.

Οἱ λαοὶ εἶναι καθὼς τὰ ἄτομα. Ὅταν τὸ ἄτομον θέλῃ ν' ἀπολαύσῃ τι, συλλογίζεται ἂν ἢ ἐκ τῆς ἀπολαύσεως ἡδονὴ εἶναι ἀξία τῆς δαπάνης. Τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἔθνους εἶναι ἢ ἀσφάλεια. Ἄν, χάριν τῆς ἀσφαλείας, ἀνάγκη νὰ ὀπισθῶσιν ἑκατοντακισχιλίοι ἄνδρες, καὶ πρὸς τοῦτο νὰ δαπανηθῶσιν ἑκατὸν ἑκατομμύρια, δὲν ἀντιλέγω. Εἶναι ἀπόλαυσις ἀποκτωμένη διὰ τῆς θυσίας τῶν ἑκατομμυρίων.

Προτάσω ταῦτα ἵνα ἐννοηθῇ καλῶς ἢ θέσις τοῦ ζητήματος.

Προτείνει βουλευτὴς τις ν' ἀπολυθῶσιν ἑκατοντακισχιλίοι ἄνδρες πρὸς ἀνακούφισιν τῶν φορολογουμένων καθ' ἑκατὸν ἑκατομμύρια.

Ἄν ἡ ἀπάντησις περιορισθῇ εἰς τὸ ὅτι οἱ ἑκατοντακισχιλίοι οὗτοι ἄνδρες καὶ τὰ ἑκατὸν ἑκατομμύρια εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀσφάλειαν, εἶναι θυσία ἄνευ τῆς ὁποίας ἢ Γαλλία ἤθελε σπαραχθῆ ὑπὸ τῶν κομμάτων, ἢ γείνη ἔρμαιον τῶν ξένων, τὸ ἐπιζήτημα εἶναι ἄριστον. Ἐνδέχεται νὰ ᾔῃαι ἀληθὲς ἢ ψευδὲς, ἀλλὰ θεωρητικῶς δὲν εἶναι οικονομικὴ αἴρεσις. Γίνεται ὅμως αἰρετικόν, ἅμα τι, θεωρήσῃ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν θυσίαν ὡς κέρδος, λόγῳ ὅτι παρέχει τινὰ ὠφέλειαν.

Δὲν ἀμφιβάλω δὲ ὅτι, πρὶν ἢ ὁ εἰσηγητὴς τῆς προτάσεως κατέλθῃ ἀπὸ τοῦ βήματος, ῥήτωρ ἄλλος θὰ ὀρήσῃ λέγων· «Ν' ἀπολυθῶσιν ἑκατοντακισχιλίοι ἄνδρες! Ἐσκέφθης ὅτε υπέβλεες τὴν πρότασιν; Τί θὰ γείνωσι; Πῶς θὰ ζήσωσι; Θὰ εἰπῆς ὅτι διὰ τῆς ἐργασίας; Ἄλλ' ἄγνοεῖς ὅτι πανταχοῦ εἶναι σπάνις ἐργασίας, ὅτι οἱ ἐργάται πανταχοῦ ὑπερπλεονάζουσι; Θέλεις νὰ βίψῃς τοσοῦτους ἄνδρας εἰς τὴν ἀγορὰν ἵνα αὐξήσωσι τὸν διαγωνισμὸν καὶ ὑποτιμηθῶσι τὰ ἡμερομίσθια; Ὅτε μάλιστα εἶναι τόσον δύσκολον νὰ κερδαίνῃ ὁ ἐργάτης τὸν πενιχρὸν ἄρτον του, δὲν εἶναι εὐτύχημα ὅτι τὸ Κράτος τρέφει τοὺς ἑκατοντακισχιλίους τούτους ἄνδρας; Πράσθεις ὅτι ὁ στρατὸς ἀναλίσκει οἶνον, ἐνδύματα, ὄπλα, ὅτι οὕτως ὑποθάλλει τὴν ἐνέργειαν ἐν τοῖς βιομηχανικοῖς καταστήμασιν, ὅτι ἐπὶ τέλους εἶναι

αὐτὴ ἢ Ἡρόνοια τῶν ἀπειραριθμῶν προμηθευτῶν τῶν πραγμάτων τούτων. Δὲν φρίττεις ἀναλογιζόμενος τὸ στάσιμον τῆς ἀπείρου ταύτης βιομηχανικῆς κινήσεως;» Συμπεραίνει λοιπὸν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν ἑκατοντακισχιλίων ἀνδρῶν οὐχὶ δι' ἀνάγκην ὑπηρεσίας, ἀλλὰ δι' οικονομικοὺς λόγους. Τοὺς λόγους τούτους προτίθεμαι ν' ἀναίρῃσω.

Ἐκατοντακισχιλίοι ἄνδρες, χάριν τῶν ὁποίων πληρῶνουν οἱ φορολογούμενοι ἑκατὸν ἑκατομμύρια, ζῶσιν αὐτοὶ καὶ δι' αὐτῶν οἱ προμηθευταὶ τῶν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ. Τὸ ὀρώμενον.

Ἐκατὸν ὅμως ἑκατομμύρια, ἐξερχόμενα ἐκ τῶν θυλακίων τῶν φορολογουμένων, δὲν συντελοῦσι πλέον αὐτὰ εἰς τὴν συντήρησιν τῶν φορολογουμένων αὐτῶν καὶ τῶν προμηθευτῶν τῶν. Τὸ μὴ ὀρώμενον. Ὑπολόγισον ὅπως θέλης, καὶ εἰπέ μοι τίς ἢ ὠφέλεια τῆς κοινωρίας.

Ἄλλ' ἐγὼ δύναμαι νὰ σοὶ εἰπῶ τίς ἢ βλάβη. Πρὸς ἀπλοποίησιν δὲ, ἀντὶ νὰ λέγωμεν ἑκατοντακισχιλίους ἄνδρας καὶ ἑκατὸν ἑκατομμύρια, ἄς λέγωμεν ἕνα ἄνδρα καὶ χίλια φράγκα.

Ἐν τῷ χωρίῳ Α οἱ ἐπὶ τῆς στρατολογίας ἀπάγουσι τὸν ἕνα τοῦτον ἄνδρα. Οἱ εἰσπράκτορες καὶ αὐτοὶ εἰσπράττουσι τὰ χίλια φράγκα. Ὁ νεοσύλλεκτος καὶ τὰ χίλια φράγκα μεταφέρονται εἰς Βελφόρ, ἔνθα ὁ νεοσύλλεκτος θὰ ζήσῃ διὰ τῶν χιλίων φράγκων ἐν ἔτος, μὴδὲν ἐργαζόμενος. Ἄν βλέπῃς εἰς Βελφόρ μόνον, ἔχεις ἀπειράκις δίκαιον, κρίνων τὸ μέτρον ὠφελιμότητος. Ἄλλ' ἂν στρέψῃς τὰ βλέμματά σου πρὸς τὸ χωρίον Α, θὰ κρίνης ἄλλως. Ἄν δὲν τυφλώτῃς θὰ εἶδῃς ὅτι τὸ χωρίον ἀπώλεσεν ἕνα ἐργάτην καὶ τὰ χίλια φράγκα, δι' ὧν ἤθελε πληρωθῆ ἢ ἐργασία αὐτοῦ. Ἀπώλετε προσέτι καὶ τὴν πρὸς ἐργασίαν ἐνέργειαν, ἥτις ἤθελε διεγερθῆ περὶ αὐτὸν ἐκ τῆς δαπάνης τῶν χιλίων φράγκων.

Κατὰ πρῶτον φαίνεται ὅτι ὑπάρχει συμφηρισμὸς. Ὅ,τι ἠδύνατο νὰ γείνη ἐν τῷ χωρίῳ, γίνεται ἐν Βελφόρ. Ἐτελείωσε.—Ὅχι· ἰδοὺ δὲ εἰς τί συνίσταται ἢ βλάβη. Ἐν τῷ χωρίῳ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔσκαπτε καὶ ἐκαλλιέργει τὴν γῆν, ἦτον ἐργάτης· ἐν Βελφόρ ὅμως γυμνάζεται «κεφαλήν ἐπὶ δεξιὰ, κεφαλήν ἐπ' ἀριστερὰ», εἶναι στρατιώτης. Τὸ ἀργύριον καὶ ἢ κυκλοφορία εἶ-

ΔΗΜΩΔΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

I

Ἡ Μασσαλιωτικὸς θούριος (La Marseillaise).

ναι τὰ αὐτὰ κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις. Ἀλλὰ κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἔχομεν τριακοσίων ἡμερῶν ἐργασίαν παραγωγικὴν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τριακοσίων ἡμερῶν ἐργασίαν μὴ παραγωγικὴν. Ὑποθέτω δὲ πάντοτε ὅτι μέρος τοῦ στρατοῦ δὲν εἶναι ἀπαραίτητον εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν ἔννοεῖται ὅμως ὅτι ἐξ ἐναντίας ὑποθέσεως δὲν συνάγω τὸ αὐτὸ πόρισμα, διότι ἡ κοινὴ ἀσφάλεια εἶναι ὅρος πάσης ἐργασίας.

Ἐρχόμεθα τώρα εἰς τὴν ἀπόλυσιν τοῦ στρατοῦ. Προβάλλεις τὴν αὐξήσιν τῶν ἐργατῶν καθ' ἑκατοντακισχιλίους, τὸν ἐκ τούτου ἐπιτεινόμενον διαγωνισμόν καὶ τὴν ἐκ τούτου ὑποτίμησιν τῶν ἡμερομισθίων. Αὐτὸ τὸ βλέπεις.

Ἄλλ' ἰδοὺ καὶ τί δὲν βλέπεις. Δὲν βλέπεις ὅτι διὰ τῆς ἀπολύσεως τῶν ἑκατοντακισχιλίων στρατιωτῶν δὲν καθιστάνεις ἄχρηστα τὰ ἑκατὸν ἑκατομμύρια, ἀλλὰ τ' ἀποδίδεις εἰς τοὺς φορολογουμένους. Δὲν βλέπεις ὅτι ῥίπτων διὰ τῆς ἀπολύσεως τοὺς ἑκατοντακισχιλίους ἐργάτας εἰς τὴν ἀγορὰν, ῥίπτεις συγχρόνως καὶ τὰ ἑκατὸν ἐκεῖνα ἑκατομμύρια, δι' ὧν θέλει πληρωθῆ ἡ ἐργασία τῶν ὅτι οὕτως ἡ αὐξήσις τῆς προσφοράς τῶν βραχιόνων αὐξάνει καθ' ἴσον μέτρον πρὸς τὴν τῆς ζήτησεως, ὥστε τῶν ἡμερομισθίων ἡ ὑποτίμησις εἶναι φανταστική. Δὲν βλέπεις ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἀπολύσεως καὶ μετ' αὐτὴν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Κράτει ἑκατὸν ἑκατομμύρια, ἀντίστοιχα εἰς ἑκατοντακισχιλίους ἀνθρώπους, μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ταύτην ὅτι πρὸ τῆς ἀπολύσεως μὲν τὰ ἑκατομμύρια ἐκεῖνα δίδονται εἰς ἀνθρώπους ἀργούς, μετ' αὐτὴν δὲ εἰς ἐργαζομένους. Τέλος πάντων δὲν βλέπεις ὅτι, ὅταν ὁ φορολογούμενος δίδῃ τὸ ἀργύριον εἴτε εἰς τὸν στρατιώτην, χωρὶς νὰ λάβῃ τι εἰς ἀντάλλαγμα, εἴτε εἰς τὸν ἐργάτην, ἵνα λάβῃ τὸ ἀντίτιμον, ἡ μὲν κυκλοφορία τοῦ ἀργυρίου εἶναι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ αὐτὴ, ἀλλὰ κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ὁ φορολογούμενος λαμβάνει ἀντάλλαγμα τοῦ χρήματός του, ἐν ᾧ κατὰ τὴν πρώτην ὄχι.

Λοιπὸν τὸ πόρισμα. Ἀπώλεια διὰ τὸ ἔθνος.

Τὸ πόρισμα ὅπερ πολεμῶ δὲν δύναται νὰ ὑποστῇ τὴν βάσανον τῆς ἀναλογίας, τὴν λυδίαν ταύτην λίθον πάσης ἀρχῆς. Ἄν, μετὰ δικαίαν ἐκτίμησιν ὅλων τῶν συμφερόντων, ἐξάγῃται ὅτι εἶναι ἐθνικὴ ὠφέλεια ἡ αὐξήσις τοῦ στρατοῦ, διατὶ νὰ μὴ στρατολογῆται ὅλος ὁ ἀνδρικός πληθυσμὸς τοῦ τόπου;

Ἔπειτα συνέχεια.

I. B.

1. Ὁ συγγραφεὺς συλλογίζεται ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἄλλοι, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Ἀλλ' ἰδοὺ πῶς διετύπωσεν ἄλλοτε τὴν γνώμην του ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πολιτικῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης.

Ἡ πάλαι ὄρεϊται νὰ γινώσκῃ ὅσο τινὰ νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ νὰ ὑπερασπίζηται τὴν πατρίδα του. Πρὸς τὴν ἐθνικὴν δὲ ἀμυναν ἀρκεῖ, κατ' ἐμὲ, νόμος ἐκ τῶν ἐξῆς δύο ἄρθρων συγκείμενος.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1792 στρατοὶ ἐχθρικοὶ, δὴνηοῦμενοι ὑπὸ τοῦ μονάρχου τῆς Αὐστρίας, ἐστρατοπέδευον παρὰ τὸν Ῥήνον, ἔτοιμοι ὅπως εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ καταπνίξωσιν ἐν αἵματι τὴν ἀρτιγενῆ ἐπανάστασιν. Ὁ δὲ πρόεδρος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τὸν Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν μέσῳ κατασκευαστικῆς σιγῆς διεκήρυξεν ὅτι ἡ πατρις κινδυνεύει.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐποιήθη ὁ μασσαλιωτικὸς θούριος. Ὁ Rouget de l'Isle, νέος ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ, συνέθεσε καὶ ποίησιν καὶ μουσικὴν ἐν στιγμῇ παραφορᾶς φλογεροῦ ἐνθουσιασμοῦ εἰς βραχυτάτον διάστημα, ἐν μέσῳ συμποσίου ὅπερ ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ δημάρχου τοῦ Στρασβούργου, τῆς πόλεως «ἐν ἧ ὁ κρότος τῶν ὀργάνων τῆς μάχης ἀκαταπαύστως ἐμιγνύετο μὲ τὸν κρότον τῶν ὀργάνων τῶν ἑορτῶν.»

Μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀναξίου τῆς ὑποθέσεως ὁ Alexandre Dumas διηγῆται τὴν ἱστορίαν τοῦ Μασσαλιωτικοῦ θουρίου, καὶ τὴν διήγησιν ταύτην παραθέτομεν ἐνταῦθα διότι εἶναι ἡ εὐγλωττοτέρα περιγραφή τῆς γενέσεως τοῦ ἔθματος, εἰς ᾗ τοσαύτας νίκας ὀφείλει ἡ γαλλικὴ ἐπανástτας.

Ἰδοὺ ἡ διήγησις τοῦ Dumas.

—Τίς θὰ ἦτον ὁ νεώτερος Τυρταῖος ὅστις θὰ ἔρριπτεν ἐν μέσῳ τοῦ καπνοῦ τῶν κανονίων, τοῦ συριγμοῦ τῶν σφαιρῶν καὶ τῶν βομβῶν, τὸν ὕμνον τῆς Γαλλίας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ ἐνθουσιῶν καὶ φιλόπατρις Ρουζὲ Δελίλ ἀπεκρίθη Ἐγώ!

Καὶ ὤρμησεν ἐκτὸς τῆς αἰθούσης.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν, καθ' ἣν οὔτε κἄν ἀνησύχησαν διὰ τὴν ἀπουσίαν του, ὅλα ἐγένοντο, λέξεις καὶ μουσικὴ ὅλα ἐχύθησαν ἐντὸς τύπου, ὅπως χύνεται τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ.

Ἄρθρ. 1. Πᾶς ὕγιης πολίτης, ἄνευ ἐξαίρεσεως, διαμένει ὑπὸ τὰς σημαίας τέσσαρα ἔτη, ἀπὸ τοῦ 21 ἕως τοῦ 25 ἔτους τῆς ἡλικίας, ἵνα ἐκπαιδευθῇ στρατιωτικῶς.

—Ἰδοὺ ὠραία οἰκονομία! Ἀπολύετε 400,000 στρατιωτῶν καὶ μορφόνετε 10 ἑκατομμύρια.

Ἄρθρ. 2. Ἀπαλλάσσεται ὅμως ὁ κατὰ τὸ 21 τῆς ἡλικίας ἔτος δυνάμενος ν' ἀποδείξῃ ὅτι γινώσκει ἐντελῶς τὰ γυμνάσια τοῦ λόχου.

—Ὅποιον τέλος! Πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τετραετοῦς ὑπηρεσίας ὅα ἐγερθῇ σφοδρὰ ἀμίλλα μεταξὺ τῆς νεολαίας νὰ μίθωσι τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια.

—Παράδοξος ἰδέα!—Παντάπασι. Χωρὶς νὰ βίβῃ εἰς τὴν Ὀλίβιν τὰς οἰκονομίας, χωρὶς νὰ προσβάλῃ τὴν ἰσότητά, ἀσφαλίζει τῇ πατρίδι, ἀπλοῦστατα καὶ οἰκονομικώτατα, 10 ἑκατομμύρια πολεμιστῶν, ἱκανῶν ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τοὺς ἠνωμένους ὅλους τοῦ κόσμου διαρκεῖς στρατοὺς.

Ἐργασίαν δὲ τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης ἄνευ προσβολῆς τῆς ἰσότητος, ἐλάττωσις τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀφορρεῖται τοῦ πλείστου μέρους τῶν αἰτίων τῆς συγκρούσεως, ἐγκαταλειπομένης τῆς ἰδέας τῆς ὑπεροχῆς καὶ τῆς κατακτήσεως καὶ συναπτομένων διεθνῶν σχέσεων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς δικαιοσύνης, τοῦτο ἦν ἐν ὀλίγοις τὸ ἰδανικὸν τοῦ συγγραφέως.